

Länsstyrelsen
Gävleborg

Enheten för djurskydd, jordbrukarstöd och veterinära
frågor

Arminé Avetian

armine.avetian@lansstyrelsen.se

YTTRANDE

2016-01-11

1 (4)

Dnr 281-5945-2015

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

linda.bienen@regeringskansliet.se

n.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över Statskontorets rapport Avgifter i livsmedelskontrollen, Förslag på en mer effektiv avgiftsfinansiering (2015:17), dnr N2015/5104/DL

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har som remissinstans beretts möjlighet att yttra sig över rubricerat rapport och lämnar härmed sina synpunkter.

Sammanfattning

Länsstyrelsen delar till största delen Statskontorets uppfattning om de förhållanden som identifieras som problemområden. Att nödvändig kontroll inte utförs innebär en ökad risk för människors hälsa och leder till att konsumenternas intressen inte tas tillvara. Det innebär också att livsmedelsföretagen inte behandlas på ett likvärdigt sätt av kontrollmyndigheterna. Det är också länsstyrelsens uppfattning att de små kommunerna har generellt sett svårt att rekrytera och behålla personal och att de på så sätt är mer sårbara.

Länsstyrelsen anser att det huvudsakliga problemet med att avgifterna för livsmedelskontroll brister i legitimitet är att den kontroll kommunerna ska göra inte utförs i tillräcklig omfattning. Länsstyrelsen anser inte att Statskontorets förslag löser detta problem.

Att öka möjligheterna till efterhandsbetalning riskerar att ge olika konkurrensförutsättningar mellan företag i olika kommuner. Det öppnar för möjligheten för vissa kommuner att både ställa krav på företag att rätta till brister och ta avgift för kontrollen samtidigt som vissa andra kommuner kanske väljer att inte göra någondera.

Länsstyrelsen anser att krav på ökad samverkan, tillsammans med ökade sanktionsmöjligheter mot kontrollmyndigheter som inte utför kontroll i den omfattning de ska, har bättre förutsättningar att skapa den livsmedelskontroll som behövs och se till att den är finansierad på ett rimligt sätt. Om kontrollen uppfattas som god och heltäckande kommer detta leda till att legitimiteten för avgifterna ökar.

Länsstyrelsen anser att Statskontorets förslag att länsstyrelserna ska arbeta aktivt för en ökad samordning är bra men att uppdraget dels bör förtydligas och dels att det ska göras en ingående analys av resursbehovet för det.

En förenklad riskklassningsmodell

Länsstyrelsen ser risker med att ändra beräkningsmodellen från antal timmar till antal kontroller utan att samtidigt definiera en schablontid per kontroll. Att räkna kontroller i antal besök istället för antal timmar kan ge kommunerna incitament för kontroller som inte är grundliga och som kan genomföras snabbare. Länsstyrelsen ser också risker med att planeringen av kontrollen och uppskattningen av kontrolltiden kan ske utan inspektörens professionella bedömning som grund.

Länsstyrelsen anser också att den befintliga modellen för riskklassificeringen, efter ett antal års arbete, äntligen är väletablerad hos alla kommuner. Att införa en ny modell skulle innebära stora administrativa kostnader för kontrollmyndigheterna.

Länsstyrelsen anser vidare att den modell för taxa som SKL tagit fram bör förenklas och bli mer transparent. Detta för att främja uppfattningen om och förhoppningsvis legitimiteten för avgifterna.

Efterhandsbetalning av kontrollavgifter

Länsstyrelsen instämmer i att utebliven kontroll undergräver förtroendet för avgiftssystemet. Men att okritiskt öppna för efterhandsdebitering utan att samtidigt ställa krav på att kontroll genomförs riskerar att leda till snedvriden konkurrens och en ännu sämre livsmedelskontroll och kan även innebära risk för ökad administration för kontrollmyndigheten, vilket inte gagnar någon.

Efterhandsbetalning kommer troligen inte att leda till jämnare kontroll, utan tvärtom öka olikheterna mellan kontrollmyndigheterna. Dessutom kommer detta sannolikt leda till orättvis behandling av företag i de kommuner som både genomför kontroll och ställer krav på verksamheterna och dessutom tar betalt, jämfört med företag i kommuner som varken utför kontroll eller tar betalt.

Efterhandsbetalning av kontrollavgifter kan i vissa fall leda till att kommuner strävar efter att få så höga intäkter som möjligt och därmed utför så mycket kontroll som möjligt. Men vanligare blir sannolikt att incitamentet hos kommunerna att utföra kontroll minskar, eftersom de inte har krav på sig att utföra kontrollen. Detta gäller speciellt små kommuner med en inspektör.

Länsstyrelsen menar därför att en förutsättning för att ett system med efterhandsbetalning ska fungera är ändringar i lagstiftningen som tvingar kontrollmyndigheten att utföra kontroll enligt riskklassning eller kontrollfrekvens. Länsstyrelsen menar även att de eventuella förändringar som införs bör verka i en sådan riktning att skillnader i avgifter mellan kommuner minskar. För t.ex. företag med verksamhet i flera kommuner kan detta bli mycket tydligt då man för motsvarande kontroll och verksamheter kan få olika avgifter för kontrollen. Detta är svårt att motivera.

Förslag för att åstadkomma ökad kommunal samverkan

Länsstyrelsen instämmer i att många kommuner, framförallt de små, skulle vinna på att samverka.

Länsstyrelsen noterar att Statskontoret föreslår att det ska ställas krav på länsstyrelserna och Livsmedelsverket att arbeta aktivt för kommunal samverkan, men inte på kommunerna själva. Länsstyrelsen anser att ett sådant krav även måste omfatta kommunerna.

Att länsstyrelserna ska arbeta aktivt för en ökad samordning är ett bra förslag, men det framgår inte tydligt vad Statskontoret avser med detta. Omfattar förslaget enbart samordning i form av organisatoriska förändringar, t.ex. sammanslagning av nämnder och/eller förvaltningar, eller att en nämnd skriver avtal med en annan om kontroll? Eller avses även samordning i form av projekt och utbildning som främjar kvalitet men inte ökar antalet kontroller? Vidare undrar länsstyrelsen om Statskontorets förslag tar hänsyn till att de flesta kommuner är organiserade så att samma nämnd/förvaltning även har hand om tillsyn inom miljöområdet.

Länsstyrelsen anser att uppdraget dels bör förtydligas och dels att det ska göras en ingående analys av resursbehovet för uppdraget.

Ett mer aktivt Livsmedelsverk

Länsstyrelsen instämmer i Statskontorets förslag att Livsmedelsverket ska agera tydligare när brister upptäcks i kontrollen. Rätten att ställa krav på den kommunala kontrollen bör utnyttjas bättre. Den får gärna kombineras med befogenheter att besluta om vite. Resurserna hos Livsmedelsverket måste anpassas för att ge möjlighet att handlägga dessa krav.

Att överta kontrollansvar för samtliga anläggningar i en kommun kräver dock mycket planering, bemanning m.m., och kan inte ske i en handvändning.

Länsstyrelsen anser att det är osäkert om ett sådant mandat någonsin skulle kunna utnyttjas.

Länsstyrelsen instämmer med Statskontoret att rapporter från utförd kommunrevision kan, och i vissa fall bör, skickas till kommunstyrelsen i den reviderade kommunen. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för alla nämnders verksamhet, och bör uppmärksammas på om någon nämnd inte lever upp till de lagkrav som finns.

Detta yttrande har beslutats av länsråd Veronica Lauritzsen, efter föredragning av länsveterinär Arminé Avetian. I den slutliga handläggningen har även enhetschef Jenny Larsson deltagit.

Veronica Lauritzsen
Länsråd

Arminé Avetian
Länsveterinär

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.